

© Copyright by ZamKor
P. Sagnowski i Wspólnicy sp. j.
ul. Tetmajera 19, 31-352 Kraków
tel. +48 12 623 25 00
faks +48 12 623 25 24
e-mail: zamkor@zamkor.pl
adres serwisu: www.zamkor.pl

ZamKor

wspólny cel...

**PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY
Z ZAMKOREM
FIZYKA I ASTRONOMIA**

POZIOM ROZSZERZONY

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 14 stron (zadania 1–7). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania i odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. W rozwiązaniach zadań rachunkowych przedstaw tok rozumowania prowadzący do ostatecznego wyniku oraz pamiętaj o jednostkach.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Podczas egzaminu możesz korzystać z karty wybranych wzorów i stałych fizycznych, linijki oraz kalkulatora.
8. Do niżej zamieszczonej tabelki wpisz swój numer PESEL.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w kratkach przy numerach zadań. Są one przeznaczone dla egzaminatora.

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Kwiecień 2011

**Czas pracy:
150 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 60**

Zadanie 1. Beczka (8 pkt)

Po pochylni toczy się bez poślizgu pusta, zamknięta z obu stron beczka w kształcie walca o średnicy $2r = 40$ cm. Masa beczki $m = 20$ kg, a jej moment bezwładności względem osi (przechodzącej przez środki podstaw) jest równy $I = 0,72$ kg · m². Pochylnia tworzy z poziomem kąt $\alpha = 11,5^\circ$ i ma długość $s = 9$ metrów. Przyjmij, że wartość przyspieszenia ziemskiego $g = 9,8$ m/s², a $\sin 11,5^\circ \approx 0,2$.

Zadanie 1.1 (2 pkt)

Beczka stacza się bez poślizgu ze szczytu pochylni ($v_0 = 0$). Wartość prędkości u podnóża pochylni jest równa 4,3 m/s. Zakładając, że ruch postępowy beczki jest ruchem jednostajnie przyspieszonym, wyprowadź wzór na wartość przyspieszenia a środka beczki i wykaż, że jest ona równa ok. 1 m/s².

Zadanie 1.2 (1 pkt)

Powołując się na odpowiednią zasadę dynamiki, wykaż, że ruch postępowy beczki jest ruchem jednostajnie przyspieszonym.

Zadanie 1.3 (2 pkt)

Oblicz wartość siły tarcia statycznego, którą pochylnia działa na beczkę. Przyspieszenie ruchu postępowego beczki ma wartość 1 m/s².

Zadanie 1.4 (1 pkt)

Korzystając ze znanej długości pochylni, oblicz energię potencjalną E_p beczki na szczycie pochylni. Przyjmij, że u jej podnóża energia potencjalna beczki jest równa zero.

Zadanie 1.5 (2 pkt)

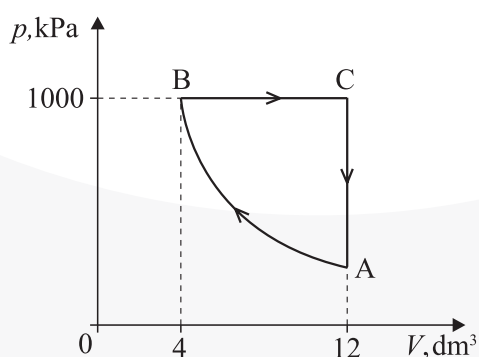

Wykaż, że całkowita energia kinetyczna toczącej się beczki wyraża się wzorem $E = \frac{v^2}{2} \left(m + \frac{I}{r^2} \right)$, gdzie v jest wartością chwilowej prędkości beczki.

Zadanie 2. Cykl przemian termodynamicznych (8 pkt)

Na wykresie przedstawiono cykl przemian termodynamicznych. Krzywa AB jest izotermą. Ciałem roboczym są 2 mole argonu, traktowanego jak gaz doskonały. Argon jest gazem jednoatomowym, dlatego jego ciepło molowe przy stałej objętości wynosi $C_V = \frac{3}{2} R$.

Zadanie 4. Układy soczewek (7 pkt)

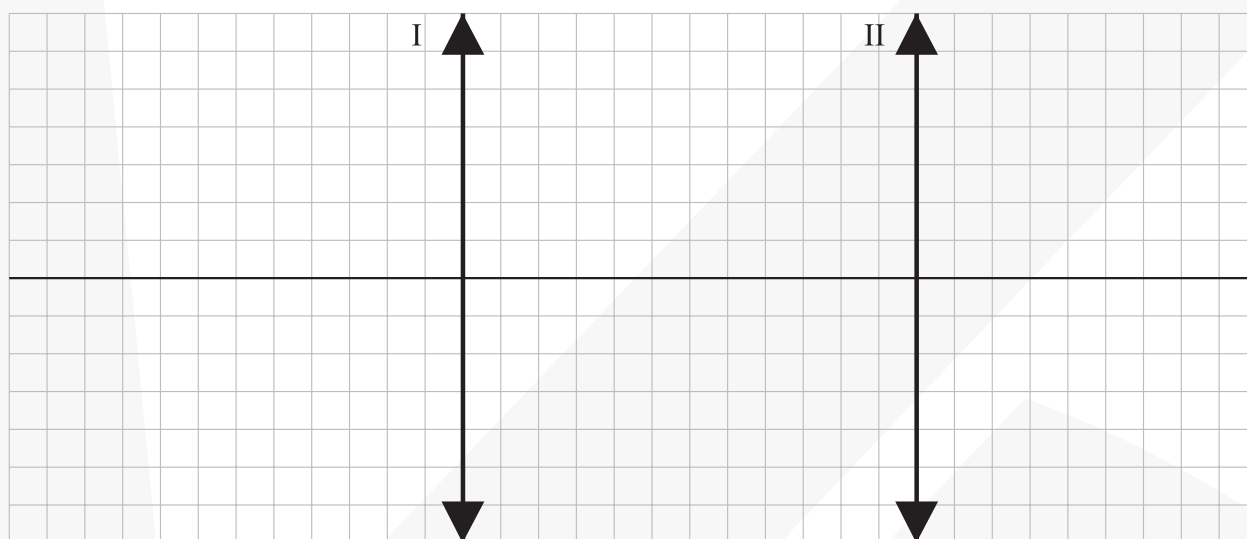
Tekst do zadań 4.1 i 4.2

Na wspólnej osi optycznej umieszczono dwie cienkie soczewki (I i II) o ogniskowych $f_1 = 20$ cm i $f_2 = 40$ cm, w odległości 60 cm jedna od drugiej. Poniżej, na schematach układu soczewek, przyjmij 5 cm jako bok jednej kratki.

Zadanie 4.1 (2 pkt)

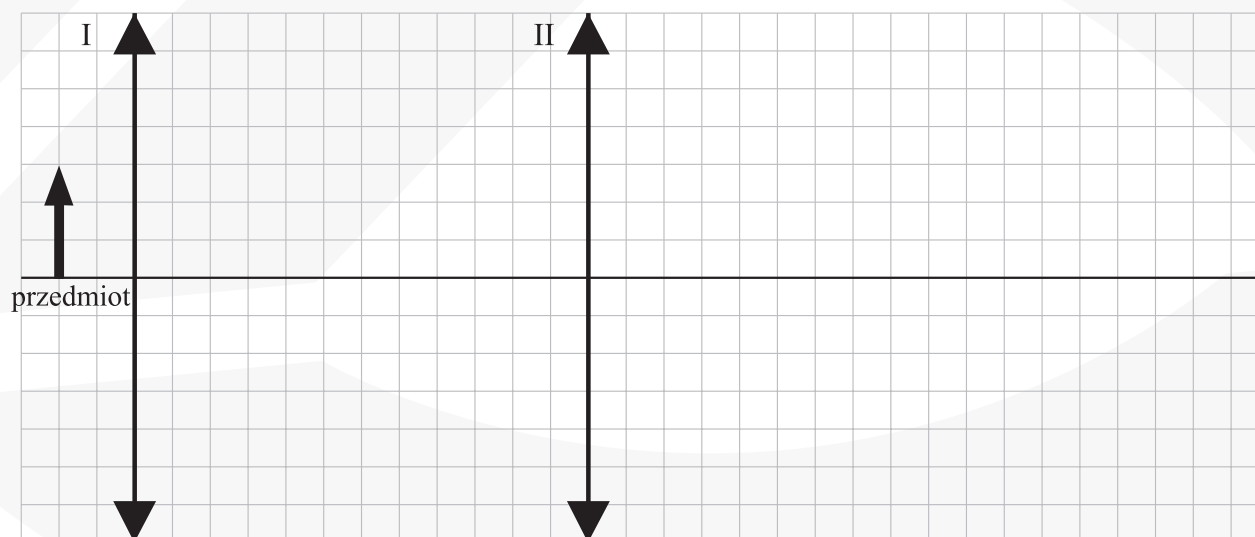
Zaznacz wszystkie ogniska soczewek. Narysuj bieg promienia, który początkowo jest równoległy do osi optycznej pierwszej soczewki i przechodzi przez obie soczewki. Oblicz zdolność skupiającą każdej soczewki.

Zadanie 4.2 (2 pkt)

Skonstruuj obraz utworzony przez układ soczewek, gdy przedmiot jest umieszczony w odległości 10 cm od soczewki o ogniskowej f_1 . Podaj cechy obrazu (rzeczywisty/pozorny, powiększony/pomniejszony, odwrócony/prosty).

Zadanie 4.3 (2 pkt)

Opisz obrazy powstające w obiektywie i okularze mikroskopu.

Zadanie 4.4 (1 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego przedmiot obserwowany przez mikroskop umieszcza się w jak najmniejszej odległości od ogniska obiektywu.

Zadanie 5. Pomiary (11 pkt)

Uczniowie zbudowali prosty obwód elektryczny złożony ze źródła prądu stałego, amperomierza, woltomierza i opornika suwakowego pozwalającego zmieniać opór zewnętrzny R obwodu. Woltomierz ma mierzyć napięcie pomiędzy biegunami źródła.

Zadanie 5.1 (1 pkt)

Narysuj schemat obwodu, który zbudowali uczniowie.

Zadanie 5.2 (2 pkt)

Uczniowie zauważyli, że podczas zmniejszania oporu zewnętrznego R natężenie prądu w obwodzie rośnie, a napięcie wskazywane przez woltomierz maleje.

Wyjaśnij, z jakiego prawa wynika to zjawisko, i zapisz to prawo wzorem; wykaż, że wzór opisujący zależność napięcia U pomiędzy biegunami źródła od natężenia prądu I w obwodzie przyjmuje postać $U = \mathcal{E} - Ir$. Zakładamy, że opór woltomierza jest bardzo duży.

Zadanie 5.3 (2 pkt)

Wymień nazwy wielkości fizycznych, które stanowią stałe współczynniki we wzorze $U = \mathcal{E} - Ir$. Zinterpretuj znaczenie tych współczynników w otrzymanej funkcji $U(I)$.

Zadanie 5.4 (4 pkt)

--	--	--	--

Uczniowie zmierzili kilka wartości I i U (dla różnych oporów zewnętrznych). Wyniki pomiarów umieścili w tabeli.

I, A	0,20	0,45	0,60	0,75	0,90	1,00	1,20	1,35	1,50
U, V	1,80	1,45	1,25	1,15	0,85	0,70	0,40	0,30	0,10

Niepewności pomiarowe pojedynczych wyników były równe: $\Delta I = \pm 0,05 A$, $\Delta U = \pm 0,05 V$.

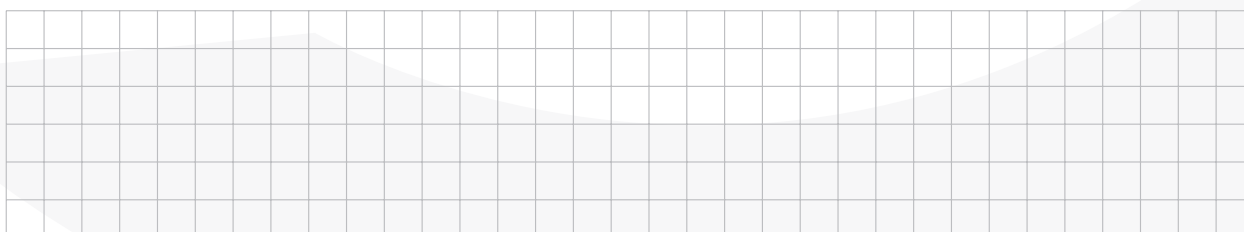
Wykonaj wykres zależności $U(I)$, dobierając na osiach odpowiednie skale. Zaznacz niepewności pomiarowe. Po naniesieniu punktów narysuj najlepiej dobraną do nich prostą.

Zadanie 5.5 (2 pkt)

--	--	--	--

Na podstawie wykresu wyznacz opór wewnętrzny źródła i jego siłę elektromotoryczną.

Zadanie 7.6 (3 pkt)

Satelita LightSail 1, wystrzelony w końcu 2010 r. na orbitę wokółziemską, ma masę 4,5 kg i błyszczącą powierzchnię żagla równą 32 m². Przypuśćmy, że taki satelita znajdzie się na orbicie wokółsłonecznej w odległości od Słońca równej promieniowi orbity ziemskiej. Oblicz, ile razy wartość siły parcia na żagiel będzie wówczas mniejsza od wartości siły grawitacji, którą Słońce działa na satelitę. Masa Słońca to $2 \cdot 10^{30}$ kg. Załóż, że żagiel ustawiony byłby prostopadle do promieni słonecznych.

Zadanie 7.7 (2 pkt)

Wykaż, zapisując odpowiednie wzory i komentarz słowny, że nie jest możliwa sytuacja, w której parcie światła na żagiel równoważy siłę grawitacji, jaką Słońce działa na satelitę. Nie obliczaj wartości liczbowych.

